

tropaeum - tropaion

tropaion/tropaeum - 1.grécky pamätník vztyčovaný po víťazstve; stĺp so zavesenou ukoristenou zbrojou, pôvodne iba v tvare osekaného stromu (porovnaj *panoplia*); za *rímskeho* cisárstva monumentálny pamätník víťazstva s *plastikami* ukoristenej zbroje; pozri *trofej*; *columna rostrata*
2.od 16.st. *dekoratívny* kamenný *emblém* v podobe z súmerného zoskupenia zbroje na *atikách* verejných, najmä vojenských budov; obľúbený najmä v *klasicizmu*; pozri *trofej*

tropická Amerika - pozri *kalabaš*, *kolibrík*

tropiko - jemná vzdušná *tkanina*

Tropinin Vasilij Adrejevič - (†1857); ruský maliar, významný predstaviteľ ruského romantického maliarstva; pozri *romantizmus*

http://ru.wikipedia.org/wiki/Тропинин,_Василий_Андреевич
http://hu.wikipedia.org/wiki/Vaszilij_Andrejevics_Tropinyin

V. A. Tropinin: Čipkárka (1823)

V. A. Tropinin: Portrét Puškina (1827)

The **Trox/Troja** - jedno z troch písiem navrhnutých typografom E.Walkerom pre Morrisovu tlačiareň *Kelmscott Press* v rámci hnutia *Arts and Craft Exhibition Society*

Troy Francois de - (†1730); francúzsky portrétista, maliar a rytec, ktorý sa stal hlavným maliarom kráľa Jamesa II. v exile v Saint-Germain-en-Laye; stal sa riaditeľom Kráľovskej akadémie maliarstva a sochárstva (*Académie Royale de peinture et de sculpture*); otec *J. F. Troya*; pozri *múzeum*

F. de Troy: Portrét Julesa Hardouina-Mansarta (1699)

Troy Jean François de - (†1752); francúzsky *rokokový* maliar a návrhár *tapisérií*; syn *F. de Troy*; bol jeden z rodiny maliarov, syn portrétistu François de Troy (†1730), u ktorého najprv študoval, a na ktorého výdavky prvýkrát išiel do Talianska 1699-1706, žil v Ríme, ale tiež navštívil mnoho severotalianskych miest; jeho úspešná kariéra spočiatku založená na veľkých historických a alegorických kompozíciách, ale teraz je najviac cenený pre *kabinetové kusy* a scény elegantného spoločenského života, ktoré maľoval v Paríži medzi 1725 a 1738 (pozri *galantné príbehy*); patria medzi najlepšie z tých, ktoré sledovali vlnu Watteauhovho úspechu; všestranný umelec tiež maľoval historické a mytologické obrazy vo farebnom a splývavom spôsobe, ktorý odkazoval na Veronese a Rubensa; prijal zákazky pre Versailles a Fontainebleau medzi 1724 a 1737 a navrhol dve sady gobelínov na sedem námetov; v roku 1738 bol menovaný riaditeľom francúzskej akadémie v Ríme a strávil tu zvyšok svojho života tam; bol tiež zvolený čestným členom rímskej akadémie St. Luke a následne menovaný riaditeľom v roku 1744; pozri *parížski umelci*, *francúzski maliari 17.st.*, *francúzski maliari 18.*, *talianski maliari 18.st.*

http://en.wikipedia.org/wiki/Jean-Fran%C3%A7ois_de_Troy

<http://arts.mythologica.fr/artist-t/troyjf.htm>

J. F. Troy: Čítanie Moliéra (1728)

J. F. Troy: Spoločnosť v parku (galantné príbehy, 1731)

J. F. Troy: Pan a Syrinx (1722-1724)

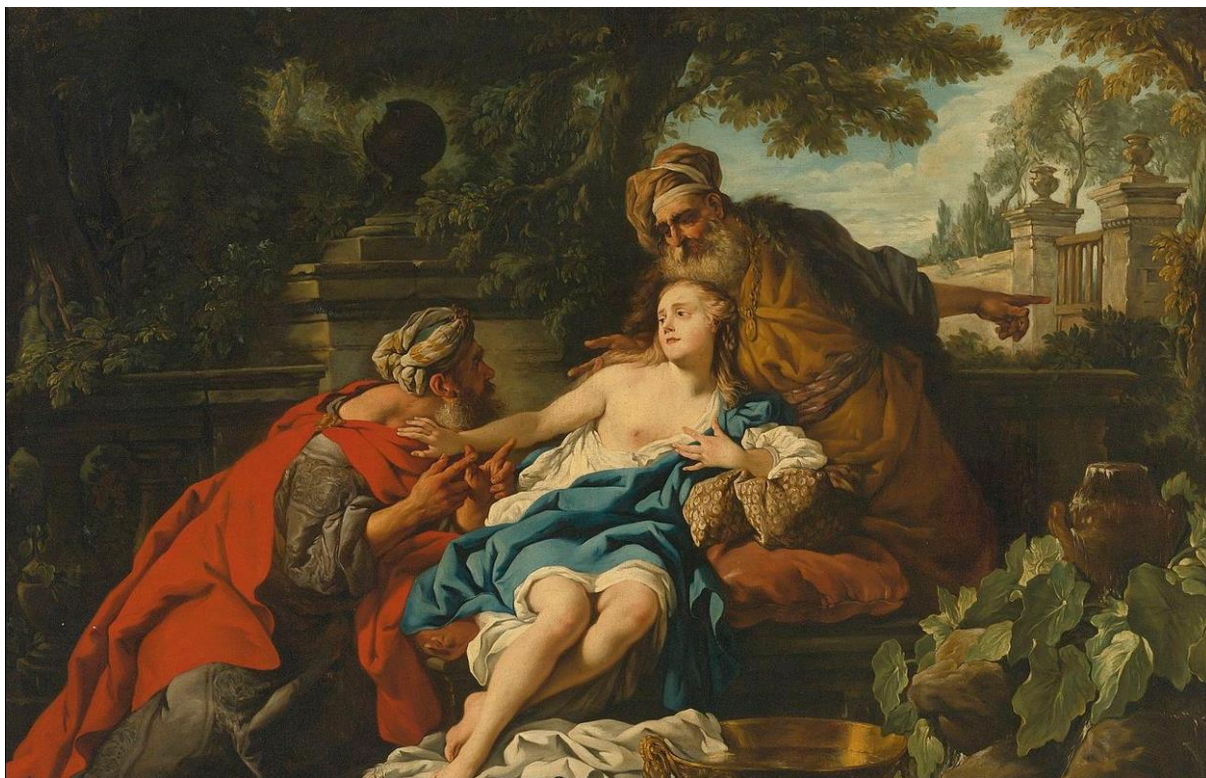
J. F. de Troy: Venuša a Adonis (1720)

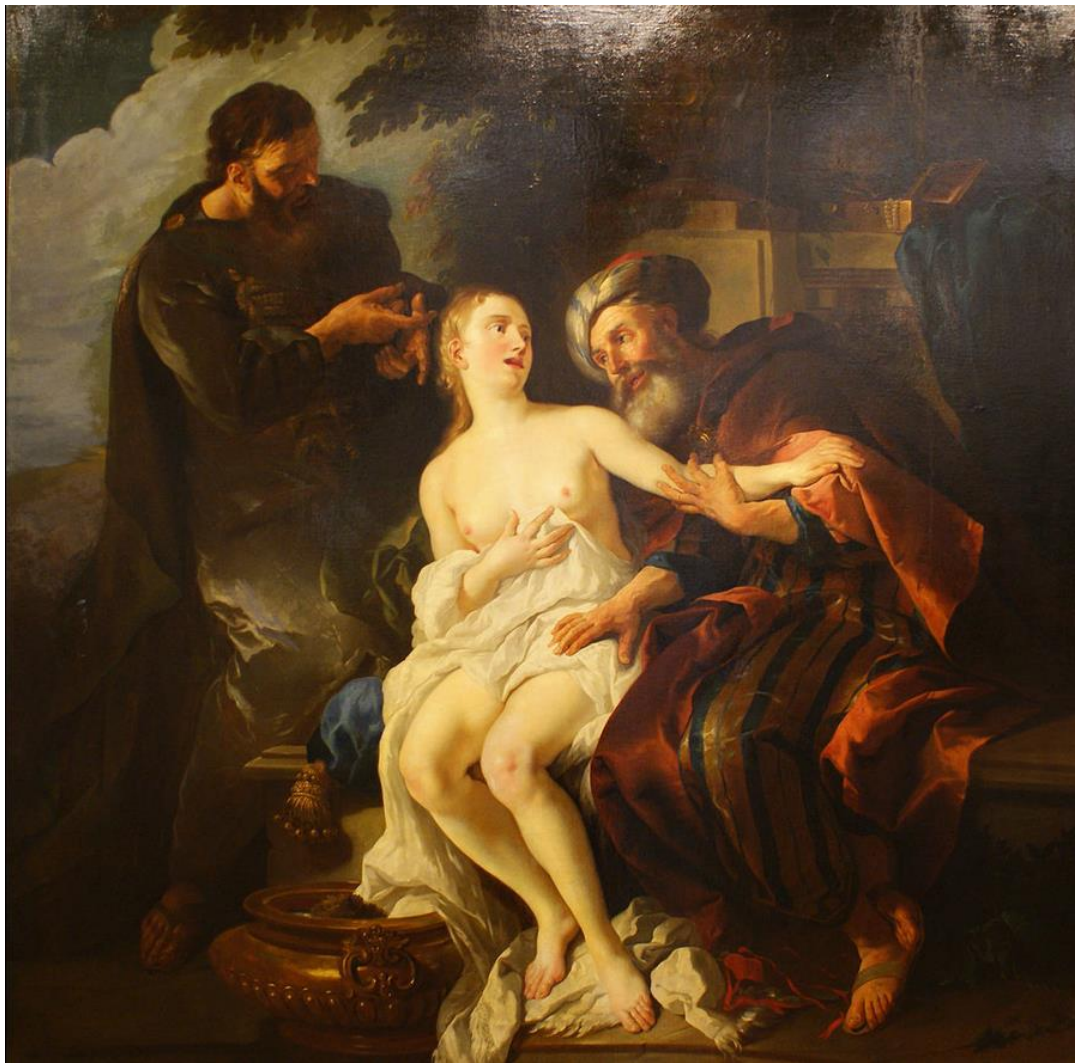
J. F. de Troy: Adam a Eva (1718)

J. F. de Troy: Únos Európy (1716)

J. F. de Troy: Zuzana a starci (1748)

J. F. de Troy: Zuzana a starci (1752)

J. F. Troy: Zuzana a starší (1727)

Troyen Jan van - (✠1671); flámsky grafik a rytec; pôsobil vo Viedni a Bruseli

<http://www.webumenia.sk/autor/1323361> (prehľad diela)

http://www.webumenia.sk/dielo/SVK:SNG.G_11965-237

http://www.webumenia.sk/dielo/SVK:SNG.G_11965-164

http://www.webumenia.sk/dielo/SVK:SNG.G_11965-166

http://www.webumenia.sk/dielo/SVK:SNG.G_11965-150

J. van Troyen podľa J. de Ribera: Dvanásťročný Ježiš v chráme (lept, 1673)

J. van Troyen podľa David Teniers ml. : Ecce homo - Vir Dolorum (lept, 1673)

trojská unca - hmotnostná jednotka pre *drahé kamene* a kovy; pozri *kamea*

trpasličia arkáda - *arkáda trpasličia*

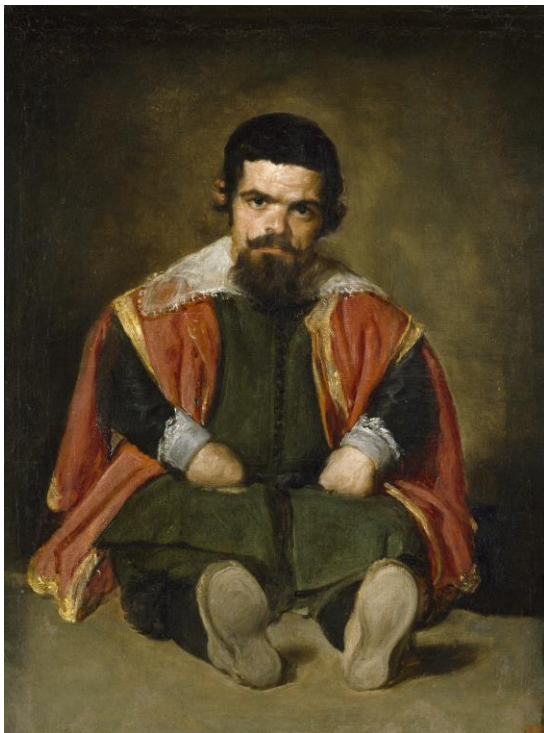
trpasličia galéria - *galéria trpasličia*

trpaslík - pozri *škriatok*

-v súvislosti s heslom *Priapos*: grécky boh, syn *Dionýza* a *Afrodity*; bol bohom *plodnosti* v rastlinnom i animálnom svete a mal moc nad všetkou *telesnou láskou*; bol *patrónom vinohradníkov, včelárov, záhrad*, dobytky (predovšetkým *kôz* a *oviec*); v záhradách a poliach boli umiestňované jeho sochy, aby odplašovali vtákov; podľa niektorých vedcov sú sadroví trpaslíci odvodeninou sôch *Priapa*

J. Callot: Trpaslík panského domu (1635)

D. Velázquez: Dvorný šašo Sebastian de Morra (1636)

D. Velázquez: Francisco Lezcano, el Niño de Vallecas (1643-45)

D. Velázquez: Šašo don Diego de Acedo, Primo (1645)

G. Ceruti: Trpaslík (1720)

J. M. Molenær: Umelcov ateliér (1631)

E. Zamacois y Zabala: Obľúbenci kráľa (1865-1867)

E. Zamacois y Zabala: Šašo hrá guľôčky (1868)

E. Zamacois y Zabala: Kráľ je trpaslík (19.st.)

trpezlivosť - v alegórii: *Patientia*; v astrológii: *Ryby*; v personifikácii: *baránok* (Hall); pozri *Jób*

Trpiteľ/Bolestný Kristus - ikonografický typ mŕtveho Krista ako človeka s ranami po *ukrižovaní* alebo aj zobrazenie Krista ako *živého boha*; s korunou na hlave, paže zložené na prsiach, aby odokryli ranu v boku a na rukách; existujú rôzne typy: zahalený do úmrtnej plachty (pozri *acheiropoietos*; *turínske plátno*, *Kristov rubáš*, *veraikon*), ktorá však nezakrýva rany, alebo zobrazenie s nástrojmi utrpenia (pozri *pašiové nástroje/nástroje Kristovho utrpenia/arma christi*), ďalší typ Krista zachytávajúceho svoju krv do kalicha, ďalší typ s *trňovou korunou*, ranami a *bedrovým rúškom*, často s plášťom a putami na rukách; od 14.st. najmä v Nemecku typ *Ecce homo*, alebo v podobe *pašiového stĺpu*; od 16.st. stieranie rozdielov rôznych typov a čiastočné splynutie s typom *Ecce homo*; v ľudovom sochárstve rozšírený typ Krista sediaceho, podopierajúceho si hlavu; Kristus v podobe Trpiteľa zobrazovaný na *krucifixe* od 9.st., pod byzantským vplyvom; za predobraz Krista Trpiteľa považovaný starozákonný *Jób*; porovnaj *Ecce homo*, *imago Pietatis*, *Muž bolesti*

-v súvislosti s heslom *Imago pietatis*: zobrazenie nahého Kristovho poprsia (pozri busta); zobrazenie odvodené z byzantského maliarstva; počas talianskej renesancie v 14.st. pretvorený na obrazový typ Trpiteľ

Kanonik Beneš: Kristus trpiteľ (Pasionál abatiše Kunhuty, zač. 14.st.)

Slovenský rezbár z 15.storočia: Bolestný Kristus (1500)

Slovenský rezbár z konca 15.storočia: Bolestný Kristus (1480-1500)

Slovenský rezbár z 2. polovice 17.storočia: Bolestný Kristus (1650-1700)

Neznámy rezbár (pôvodne Slovenský rezbár z 2. polovice 18.storočia): Bolestný Kristus (1750-1800)

Neznámy rezbár (pôvodne Slovenský rezbár z konca 18.storočia): Bolestný Kristus – sediaci (z nadstavca neznámeho oltára, 1770-1800)

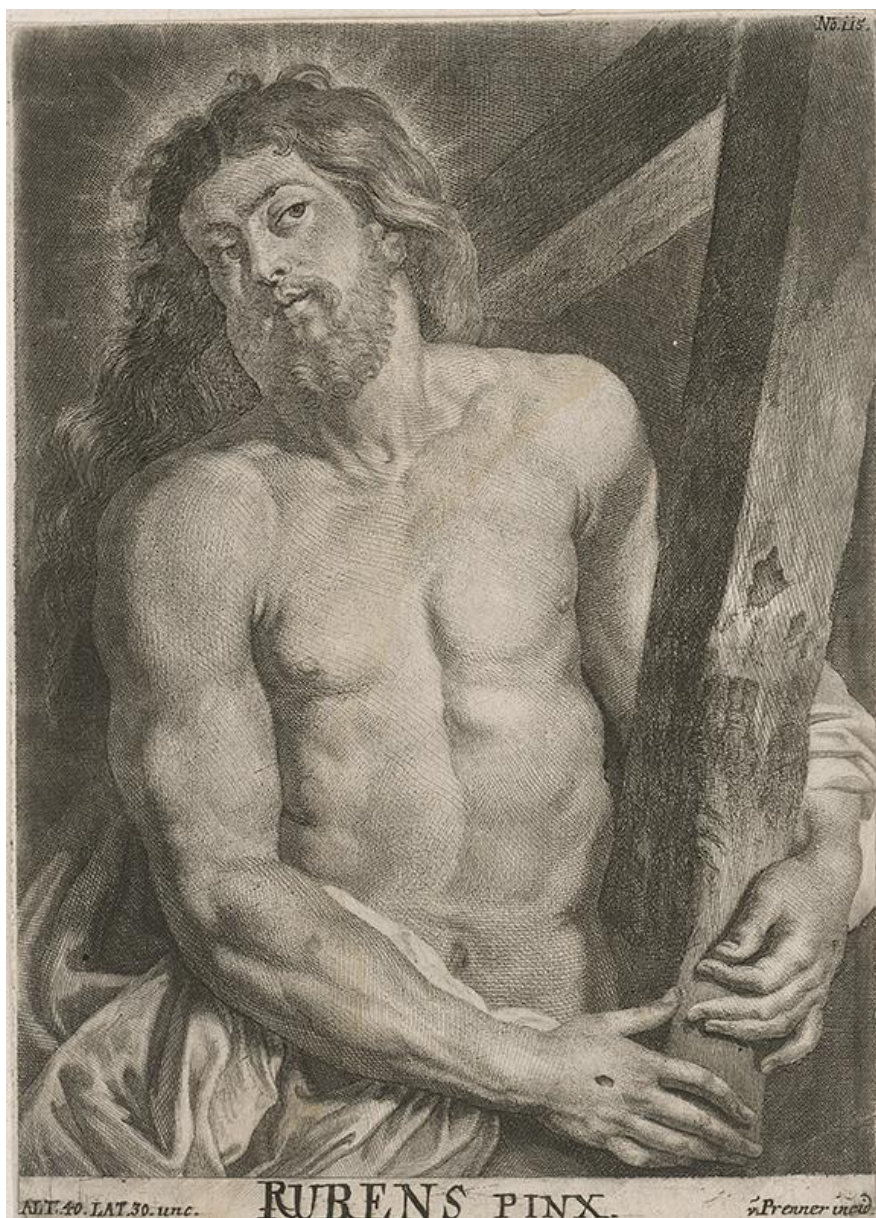
J. Sánchez de San Román: Kristus trpiteľ (1500)

G. Reni: Trpiteľ (16.st.)

F. J. Binder: Kristus Trpitel' (lept, 1760-1800)

P. P. Rubens (predloha), A. J. Prenner: Kristus (Trpiteľ, muž bolesti, lept, 1710-1750)

Slovenský maliar z 19.storočia, J. Miklošík (pravdepodobne): Bolestný Kristus (19.st.)

trsteniarik - český výraz *rákosníček*; symbolika nezistená; pozri *atribúty, symboly, alegórie a prirovnania; vták; zviera*

trstina, trstie - hebr. qana (pozri *Kána Galilejská*); gréc. kalamos; český výraz *rákos*; pozri *Syrinx, Pan; klenba imitovaná; otieпка; rastliny; Zmeranie Božieho chrámu; kríž Brigity*

-kresťanský symbol žezla (pozri *insígnie*) napr. vo výjave *Ecce homo, Korunovanie trnám*; porovnaj *Ialia*; pozri *Syrinx, Pan*

Baleka: rastlina rastúca v povodí *Eufratu, Tigridu a Nilu*; jej stonka používaná už od staroveku na spleť podpier, plát, člnov, písacích trstinových pier (pozri *pero bambusové a trstinové*); z listia spleťané rohože; pre svoju pružnosť a poddajnosť sa stal symbolom slabosti, kolísavosti a poddajnosti; kresťanstvo význam moralizovalo a obohatilo o význam zhovievavosti; v tomto zmysle je trstie jedným z atribútov Kristovho utrpenia (pozri *Ježiš, pašie*), a preto býva často zobrazovaný vo výjavoch *Ecce homo*

Hall: *nymfa* ukrývajúca sa v trstine a prenasledovaná *Panom* je *Syrinx*; tak sa nazýval aj Panov nástroj, vyrobený z trstiny (pozri *dychové nástroje*); špongia namočená v octe a ponúkaná Kristovi na kríži (pozri *ukrižovanie*), bola nabodnutá na trstinu, ktorá sa tak stala jedným z tradičných nástrojov mučenia (pozri *pašiové nástroje*)

Nový biblický slovník: *žezlo* z trstiny spolu s *tříňovou korunou* a *purpurovým plášťom* mali symbolizovať *Ježišove* slová, že je židovský kráľ

-v súvislosti s heslom *Syrinx*: v *gréckej mytológii* sa *Syrinx* menovala horská *nymfa (oreáda)*, ktorá sa premenila na trstinu, keď pred *Panom* unikala do rieky; z tejto trstiny si potom Pan vyrobil flautu *syrinx*

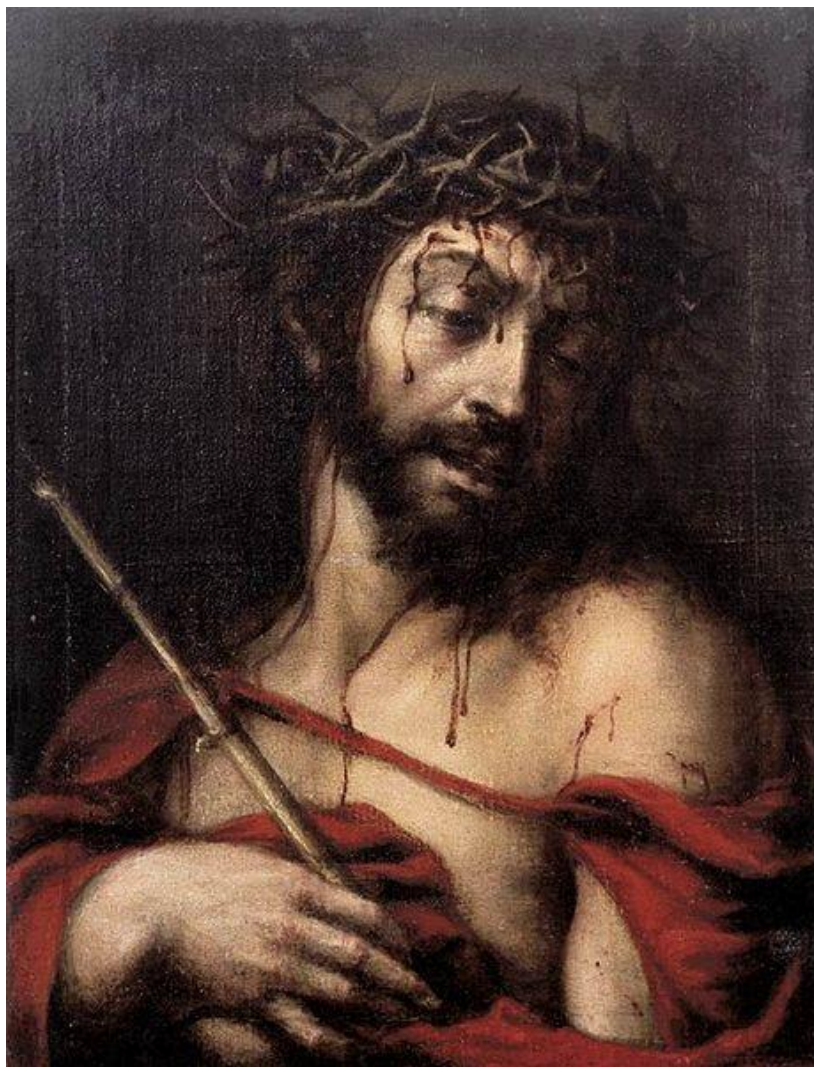
<http://en.wikipedia.org/wiki/Syrinx>

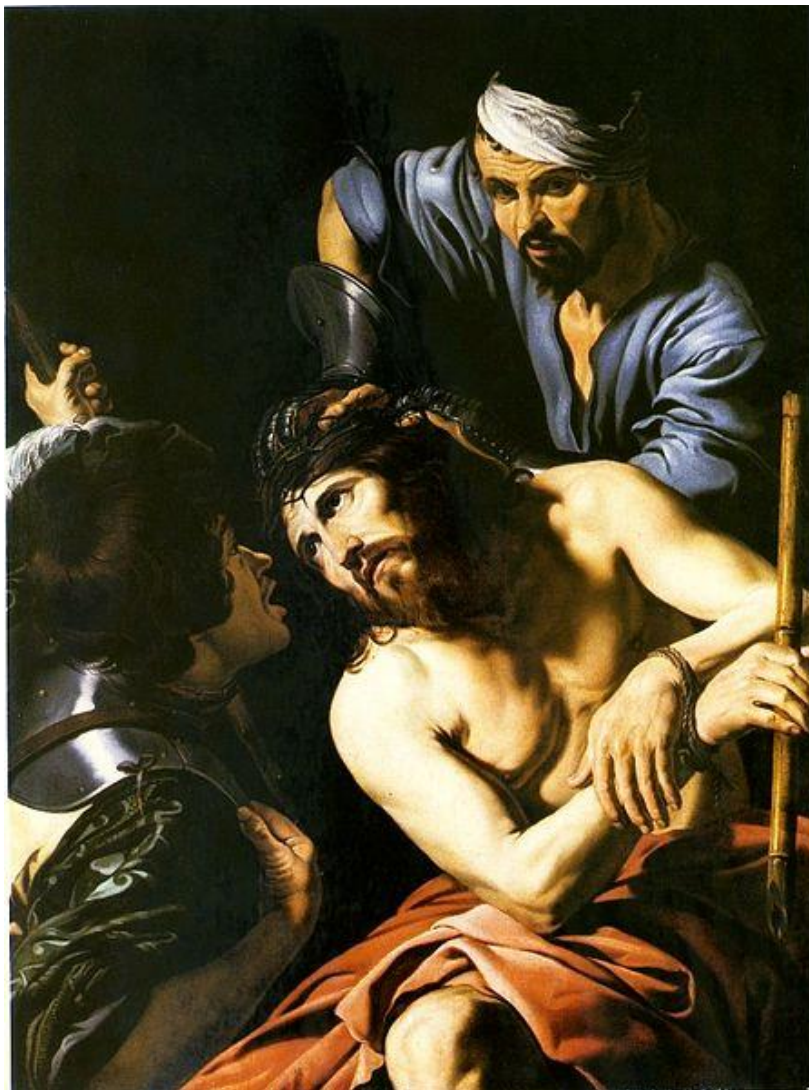
J. F. Troy: Pan a Syrinx (1722-1724)

trstina cukrová - *cukrová trstina*

trstinové žezlo - jeden z atribútov *Kristovho* utrpenia; pozri *Korunovanie trním*, *Posmievanie Krista*, *Trpiteľ*, *Ecce homo*

J. de Valdés Leal: Ecce homo (1657-1659)

H. J. Terbrugghen: Korunovanie trnám (1614)

Tizian: Ecce homo (16.st.)